

ת"פ 21212/08/21 - דוד ביטן - נגד מדינת ישראל -

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 21212-08-21 מדינת ישראל נ' ביטן ואח'
תיק חיצוני: 420664/2017

בפני **כבוד השופטת דנה מרשק מרום**
המבקש

דוד ביטן - באמצעות עוה"ד דרור מתתיהו ו/או דוד פורר
ו/או שרון כהנא ו/או גדי זילברשלג

נגד
המשיבה

מדינת ישראל - באמצעות פרקליטות מחוז ת"א (מיסוי
וכלכלה), וע"י עוה"ד אתי בן-דור ו/או יעל שניידר ו/או
רוי גורדון ו/או תומר וירט

החלטה

1. המבקש הוא הנאשם 1 בכתב-אישום המייחס לו תשעה אישומים, ויחד עמו הועמדו לדין 15 נאשמים נוספים, מהם עשרה נאשמים בשר ודם והשאר חברות. בתמצית האומר, מואשם הוא בכך, כי בין השנים 2011 - 2017, לקח המבקש טובות הנאה משורה של יזמים ובעלי אינטרסים בסכום כולל של מאות אלפי שקלים. בתמורה לטובות ההנאה, פעל המבקש לקידום אינטרסים של אותם גורמים, תחילה במסגרת תפקידיו בעיריית ראשון לציון ובהמשך במסגרת תפקידו כחבר-כנסת ויו"ר הקואליציה, תוך ניצול מעמדו, קשריו והשפעתו בשלטון המקומי ובמשרדי הממשלה.

לענייננו אציין עוד, כי חלקם הארי של טובות ההנאה הכספיות שלקח המבקש, התקבלו על-ידו באמצעות מ.י., שבינתיים הפך לעד מדינה (ע.ת. 176) ועתיד להעיד לפניי בהמשך. נטען, כי בין השניים התקיימה שותפות פלילית ממושכת, במסגרת קיבל המבקש ממ.י. שירותים שונים, לרבות הלבנת טובות ההנאה הכספיות שהתקבלו באמצעות חשבוניות של חברה, החזקתן ברשותו של מ.י., והכל תוך ניהול התחשבות סודית בין השניים, העמדת קו אשראי ושירותים אישיים מגוונים.

2. כעת, עם תחילת שמיעת פרשת התביעה, מונחת לפניי בקשה לקבוע כבר בשלב זה, לפי סעיף 56א' לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א - 1971 (להלן: "פקודת הראיות"), כי כלל תוצרי האזנת הנפח ותוצרי האזנות הסתר שהמבקש הוא צד להן, הם בבחינת ראיות פסולות שאין לקבלן כראייה במשפט. באי-כוח נאשם 1 עתרו לדון בבקשה זו בעיתוי הנוכחי, לאור כוונת התביעה להציג למצער חלק מתוצרי האזנת הנפח להתייחסות עד המדינה ד.ג. (ע.ת. 79), אשר החל להעיד ביום 27.12.22. אומר כבר, כי הצעתי לבאת-כוח המבקש, עו"ד כהנא, אשר טענה בנושא זה, לדחות את שמיעת הטיעונים ומתן ההכרעה בסוגיה זו להמשך המשפט, ובינתיים לאפשר הצגת התוצרים לעדים בכפוף להכרעה שתיתן באשר לקבילותם; אך המבקש באמצעות באת-כוחו עמדו על מתן הכרעה כבר בשלב זה, ככל הנראה על-מנת שלא ייחשף לתוצרים אלו ללא הכרעה.

3. במסגרת החקירה הסמויה שבוצעה בתיק זה, נתבקשו והוצאו צווי האזנת סתר למ.י.. הצו הראשון הוצא

ביום 12.9.16, וחידוש ההיתר האחרון הוגש ביום 27.11.17 (השתלשלות העניינים תיסקר בפרוטרוט בהמשך). נטען על-ידי ההגנה, וככל הנראה אין על כך מחלוקת, כי בחלק ניכר מההאזנות נשמע המבקש, שכאמור באותה תקופה כיהן כחבר כנסת.

תמצית טענות המבקש (הנאשם 1)

4. לטענת ההגנה, לפי סעיף 2א' לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, תשי"א - 1951 (להלן: "חוק חסינות של ח"כ"), חבר כנסת חסין מפני האזנות סתר, אלא אם חשוד הוא (בעבר או בהווה) בביצוע של עבירות ספציפיות - עבירות בטחון, עבירות המתה או עבירות סמים (כמפורט בסעיף). אלא, שבפרשה זו, בעניינו של המבקש לא נתבקש צו לביצוע האזנת סתר, וממילא לא ניתן.

5. השימוש בסעיף 7א' לחוק האזנת סתר, תשל"ט - 1979 (להלן: "חוק האזנת סתר"), אשר קובע מנגנון מיוחד למקרה שבו במסגרת האזנת סתר שבוצעה כדין, נקלטה באקראי שיחה עם ח"כ - נעשה שלא כדין. זאת, מאחר וההאזנות לקו הטלפון של מ.י. נעשו במטרה או למצער תוך מודעות לכך שייקלטו שיחות בינו לבין המבקש, ואין לומר כי המדובר בשיחות שנקלטו ב"אקראי", כפי שניתן ללמוד מנוסח הבקשה לקבלת ולחידוש היתרים שהוגשו לנשיא ולסגניו של בית-משפט זה.

6. טענת ההגנה היא, שסעיף 2א' לחוק חסינות ח"כ וסעיף 7א' לחוק האזנת סתר נחקקו יחדיו באותו תיקון בשנת 2005, ושילוב השניים יחדיו יוצרים "אנומליה חוקית", שכן קיומו של סעיף 7א' מיתר, לכאורה, כל צורך בסעיף 2א' לחוק חסינות ח"כ.

7. נוכח השימוש הפסול בסעיף 7א' לחוק האזנת סתר, שכל מטרתו במקרה הזה לנסות ולהכשיר בדיעבד שיחות שהתנהלו בין המבקש לבין מ.י., הרי שעסקינן בהאזנת סתר אסורה שתוצריה אינם קבילים לשמש כראייה בבית-המשפט.

8. הטענה השנייה של ההגנה עניינה בבקשה לפסול את כלל תוצרי האזנת הנפח שהתקבלו לאחר שרשויות החקירה התקינו אמצעי מכשור לשם איסוף ראיות ממשרדו של עד המדינה מ.י., בדמות תיעוד קולי וחזותי של המתרחש במקום.

9. הטענה המרכזית של ההגנה היא, כי חוק האזנת סתר אינו מאפשר ביצוע של תיעוד חזותי, ובהעדרו של מקור נורמטיבי, הרי שביצוע התיעוד החזותי נעשה שלא כדין ותוצריו אינם קבילים כראייה בבית-המשפט.

תמצית טענות המשיבה (המאשימה)

10. אין מחלוקת, כי סעיף 2א' לחוק חסינות ח"כ קובע כי חבר הכנסת חסין בפני האזנות סתר, בחריגים

מצומצמים הקבועים שם. אלא, שבעניינו של המבקש, פעלו רשויות החקירה ובית-המשפט לפי סעיף 7א' לחוק האזנת סתר, המהווה הסדר משלים לסעיף 2א' לחוק חסינות ח"כ.

11. במישור העובדתי נטען, כי כנגד מ.י. היו כל העת חשדות חמורים עצמאיים אשר הצדיקו את עמדת ההאזנה לטלפון הסלולרי שלו. החוקרים מסרו לשופטים השונים באופן מלא ובשקיפות, כי שיחות עם המבקש צפויות להיקלט במסגרת ההאזנה. על כן, פעלו החוקרים והשופטים אשר נתנו או חידשו את ההיתרים על בסיס סעיף 7א' לחוק האזנת סתר, ולפיו בעת שנקלטו שיחות עם חבר-הכנסת במהלך האזנה כדין כנגד חשוד שעומדים נגדו חשדות עצמאיים לביצוע העבירות, יש לפעול על פי המנגנון המיוחד הקבוע באותו סעיף, וכך נעשה בפועל.

12. לכן, יש לדחות את טענת ההגנה ומבוקש לקבוע כי המדינה פעלה כדין, בסמכות וברשות בית-המשפט, ויש להתיר את הגשת השיחות להן היה המבקש צד, כראייה במשפט.

13. הדברים נכונים גם לגבי תוצרי האזנת הנפח, הכוללים וידאו ואודיו של המתרחש במשרדו של מ.י..

14. בפן העובדתי נטען, כי הוגשו לבית-המשפט בקשות למתן היתרים להאזנת סתר מיקרופונית, בהן נכתב במפורש כי ההאזנה המיקרופונית כוללת אודיו ווידאו. לטענת המשיבה, המקור הנורמטיבי המבסס את השימוש בצילום וידאו נלווה מצוי בסעיף 10א' לחוק האזנת סתר, אשר מאפשר לבית-המשפט להתיר גם התקנת אמצעים הנדרשים להאזנה, כאשר צילום וידאו הנלווה להאזנת הסתר עשוי להיכלל בגדר אותם אמצעים.

15. הדברים נכונים ביתר שאת בעניינו של מ.י., כאשר המדובר היה בחנות אליה נכנסים אנשים רבים ללא תיאום מראש, הוידאו היה נחוץ לצורך זיהוי הדוברים, וכן איפשר להקפיד על הוראות סעיף 7א(א) לחוק האזנת סתר, במובן הזה שעם כניסתו של המבקש למקום, הופסקה ההקשבה ונעשתה פנייה לבית-המשפט לצורך קבלת היתר למיון וסיווג השיחות (וגם על כך ארחיב בהמשך).

16. לאור טענות אלו, ב"כ המשיבה עתרה לדחות את טענת ההגנה ולקבוע, כי לא נפל פגם נורמטיבי ויש להתיר את הגשת התיעוד החזותי לצד האודיו.

דין והכרעה

17. אפרט, ראשית, את הוראות החוק המרכזיות הרלבנטיות להכרעה, אעבור להשתלשלות העובדתית ולבסוף אתיחס למסגרת הנורמטיבית בזיקה לטענות ב"כ הצדדים ויישומה לנסיבות עניינו של המבקש.

18. סעיף 2א' לחוק חסינות ח"כ קובע:

"2א. (א) חבר הכנסת יהיה חסין בפני האזנת סתר.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), רשאי שופט של בית המשפט העליון להתיר בצו האזנת סתר, אם שוכנע שיש יסוד לחשד שחבר הכנסת חשוד בעבירה ונתקיימו התנאים שבאחד מאלה:

(1) נתבקש לכך בכתב מאת ראש רשות ביטחון, כשהעבירה היא מסוג פשע שיש בה סכנה לפגיעה בביטחון המדינה, והאזנת הסתר הכרחית מטעמי ביטחון המדינה;

(2) נתבקש לכך בכתב מאת קצין משטרה מוסמך, כשהעבירה היא עבירה לפי סעיפים 300 עד 301ג לחוק העונשין, התשל"ז-1977, עבירה שיש בה סכנה לפגיעה בביטחון המדינה או עבירה של עסקת סמים כהגדרתה בפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973, או קשר לעבור אחת העבירות האמורות, והאזנת הסתר הכרחית למניעתה או לחקירתה של העבירה.

(ג) בקשה להתיר להאזנת סתר לפי סעיף קטן (ב) תוגש באישור היועץ המשפטי

לממשלה.

(ד) הבקשה תידון במעמד צד אחד בלבד, ומטעם המבקש יתייצב קצין בדרגת ניצב משנה ומעלה או ראש מחלקה בשירות הביטחון הכללי ומעלה שיקבע ראש השירות, לפי הענין.

(ה) בהיתר יתוארו שמו ופרטי זהותו של חבר הכנסת אשר האזנה לשיחותיו הותרה, וכן זהות הקו או המיתקן המשמשים או המיועדים לשמש לקליטה, להעברה או לשידור של בזק, ואשר האזנה אליהם הותרה, ומקום השיחות או סוגן, הכל אם הם ידועים מראש; כן יפורטו דרכי ההאזנה שהותרו.

(ו) בהיתר תפורש תקופת תוקפו; התקופה לא תעלה על שלושה חודשים מיום נתינת ההיתר; ההיתר ניתן לחידוש מפעם לפעם, לפי בקשה שהוגשה באישור היועץ המשפטי לממשלה.

(ז) היתר שופט האזנת סתר, רשאי הוא להתיר גם כניסה למקום לצורך התקנת אמצעים הנדרשים להאזנה, פירוקם או סילוקם; פרטי המקום שאליו הותרה הכניסה יפורטו בהיתר; אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לפגוע בהוראות סעיף 6 לחוק משכן הכנסת, רחבתו ומשמר הכנסת, התשכ"ח-1968.

(ח) ניתן היתר להאזנת סתר לפי סעיף קטן (ב)(2), תהיה ההאזנה על דרך של הקלטה בלבד, אלא אם כן הורה השופט, מטעמים מיוחדים שיירשמו, על דרך אחרת, שתפורט בצו; חומר ההקלטה יועבר לעיונו של השופט שנתן את ההיתר, באופן שייקבע לענין זה לפי סעיף 9א(ג) לחוק האזנת סתר, התשל"ט-1979 (בחוק זה - חוק האזנת סתר).

(ט) השופט שנתן את ההיתר לפי סעיף קטן (ב)(2), ובהעדרו שופט אחר של בית המשפט העליון, רשאי להאזין להקלטה או להורות על עריכת תמליל ולעין בו במעמד מבקש ההיתר.

(י) מצא השופט כי חומר הקלטה שההאזנה אליו הותרה בסעיף קטן (ב)(2) כולל חומר הנוגע לעבירה שבשלה ניתן ההיתר, לעבירה אחרת מסוג פשע, או חומר העשוי להביא למניעתה של עבירה כאמור, יורה על העברתו של חומר זה בלבד למבקש ההיתר, בדרך שתיקבע לענין זה לפי סעיף 9א(ה) לחוק האזנת סתר; מצא השופט כי חומר ההקלטה אינו כולל חומר חקירה כאמור - יורה על הגבלת הגישה לחומר.

(יא) לכל מונח בסעיף זה תהא המשמעות שיש לו בחוק האזנת סתר.

(יב) תקנות לפי סעיף זה יותקנו כאמור בסעיף 15 לחוק האזנת סתר, ואולם הן יותקנו באישור ועדת הכנסת במקום באישור ועדות הכנסת המנויות בו."

מיום 24.3.2005

תיקון מס' 32

ס"ח תשס"ה מס' 1991 מיום 24.3.2005 עמ' 260 (ה"ח 65)

הוספת סעיף 2א

מיום 10.7.2019

תיקון מס' 44

ס"ח תשע"ט מס' 2779 מיום 10.1.2019 עמ' 232 (ה"ח 972)

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), רשאי שופט של בית המשפט העליון להתיר בצו האזנת סתר, אם שוכנע שיש יסוד לחשד שחבר הכנסת חשוד בעבירה ונתקיימו התנאים שבאחד מאלה:

(1) נתבקש לכך בכתב מאת ראש רשות ביטחון, כשהעבירה היא מסוג פשע שיש בה סכנה לפגיעה בביטחון המדינה, והאזנת הסתר הכרחית מטעמי ביטחון המדינה;

(2) נתבקש לכך בכתב מאת קצין משטרה מוסמך, כשהעבירה היא ~~עבירת רצח, הריגה, עבירה~~ לפי סעיפים 300 עד 301ג לחוק העונשין, התשל"ז-1977, עבירה שיש בה סכנה לפגיעה בביטחון המדינה או עבירה של עסקת סמים כהגדרתה בפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973, או קשר לעבור אחת העבירות האמורות, והאזנת הסתר הכרחית למניעתה או לחקירתה של העבירה.

19. סעיף 7א' לחוק האזנת סתר שכותרתו "שיחות חסויות שנקלטו בדרך אגב" קובע:

"7א. (א) נקלטה במסגרת האזנת סתר כדין לפי סעיפים 6, 7 או 9א(א)(2), שיחה עם חבר הכנסת, שר או סגן שר, תופסק, מיד עם היוודע למאזין שמדובר בחבר הכנסת, בשר או בסגן שר, הקשבה לה, ולא ייערך תמליל שלה; חומר ההקלטה יועבר לעיונו של השופט שנתן את ההיתר.

(ב) השופט שנתן את ההיתר, ובהעדרו שופט מוסמך אחר כאמור בסעיף 6(א), רשאי להאזין להקלטה או להורות על עריכת תמליל ולעין בו.

(ג) מצא השופט, כי חומר ההקלטה כולל חומר הדרוש למטרות שלשמן ניתן להתיר האזנת סתר לפי סעיף 6(א), וכי הצורך בגילוי החומר לשם כך עולה על החשש לפגיעה ביכולתו של חבר הכנסת, של השר או של סגן השר למלא את תפקידו, יורה על העברתו של חומר זה בלבד למבקש, בדרך שתיקבע; השופט יורה על אופן הטיפול ביתרת חומר ההקלטה.

20. סעיף 10א' לחוק האזנת סתר שכותרתו "סמכויות עזר" קובע:

"10א. מי שמוסמך להתיר האזנת סתר לפי חוק זה, רשאי להתיר גם כניסה למקום לצורך התקנת אמצעים הנדרשים להאזנה, פירוקם או סילוקם; פרטי המקום שאליו הותרה הכניסה יפורטו בהיתר.

השתלשלות העניינים

21. ההשתלשלות העובדתית שאפרט להלן נקבעת על בסיס טיעוני ב"כ הצדדים בכתב ובעל-פה ומסמכים שהוגשו לעיוני (ובמרכזן הבקשות למתן/חידוש היתרים להאזנת סתר), נוכח עמדת ההגנה, אשר, כאמור, עמדה על קבלת הכרעה עתה (לעומת, למשל, לאחר שמיעת עדי תביעה רלבנטיים ממשטרת ישראל, לרבות תנ"צ כורש ברנור - ע.ת. 323, ראש יאח"ה, סנ"צ שמואל שרביט - ע.ת. 372, רפ"ק מאיה הראל - ע.ת. 329).
22. על רקע חשדות כנגד מ.י. בעבירות של מתן שוחד, תיווך לשוחד והלבנת הון (בין השאר), בתקופה שבין ספטמבר 2016 ועד נובמבר 2017 ניתנו שבעה היתרים להאזנות סתר לטלפון הסלולרי של מ.י., אשר נחתמו על-ידי נשיא בית-המשפט המחוזי מרכז-לוד בזמנו או מי שהיו סגניו. בנוסף, במשך כחודשיים, בין ספטמבר 2017 לחודש נובמבר 2017, בוצעה האזנה מיקרופונית במשרדו של מ.י. בכל הבקשות מצוין, כי מושא ההאזנה הוא מ.י., איש עסקים פרטי הקשור באופן ישיר לחשדות לביצוע הפעילות הפלילית.
- נטען על-ידי ב"כ המשיבה, כי במסגרת החקירה בוצעו האזנות לטלפונים של חשודים נוספים.
23. ההיתר הראשון להאזנה סלולרית (צו מספר 952/16) ניתן ביום 12.9.16 ועד ליום 10.11.16 על-ידי הנשיא דאז, כב' השופט טל. עיון בנימוקים לבקשה מעלה, כי אכן, כפי שנטען ע"י ב"כ המשיבה, יעד ההאזנה הוא מ.י., אשר בשלב זה היה חשוד בביצוע עבירות של תיווך לשוחד ועבירות לפי חוק איסור הלבנת הון על בסיס מידע מודיעיני רב ונתוני תקשורת. כבר בבקשה זו מוזכר המבקש כמי שגם כנגדו נבדקים חשדות, אך הבקשה מתמקדת באותו מ.י., המתואר כבעל קשרים למשפחת ג'רושי וכן בעירייה, ולמעשה "מוכר כמאכער המתווך בין בעלי אינטרס לבין גורמי עירייה". בבקשה זו כמו בכל הבקשות בהמשך, צוין עוד במפורש, כי קיימת סבירות גבוהה שיעלו שיחות עם המבקש, שהוא גם עו"ד מוסמך, והובהר כי אלו יסווגו מיידית כחסויות (כפי שקובע סעיף 7א(א) לחוק האזנת סתר).
24. היתר לחידוש האזנה סלולרית (צו מספר 1126/16) ניתן ביום 10.11.16 ועד ליום 10.12.16 על-ידי סגן הנשיא דאז, כב' השופט ד"ר פינקלשטיין. נוסח הנימוקים לבקשה דומה, אם כי מתוארות גם ההתפתחויות בחקירה בעקבות ההאזנות, כך שהחשדות הסתעפו גם לעבר גורמים במשרד התחבורה ובכירים אחרים בעיריית ראשון לציון, ששמותיהם מצוינים בבקשה.
25. היתר נוסף לחידוש האזנה סלולרית (צו מספר 1260/16) ניתן ביום 15.12.16 ועד ליום 15.1.17 על-ידי הנשיא דאז, כב' השופט טל. עיון בנימוקי הבקשה מעלה את המרכזיות של מ.י. בפרשה וכן את קשריו הענפים מול המבקש ומעורבים רבים אחרים, לרבות דמויות בכירות בעיריית ראשון לציון וגורמים עברייניים.
26. היתר נוסף לחידוש האזנה סלולרית (צו מספר 22725-04-17) ניתן מיום 18.4.17 ועד ליום 18.6.17 על-ידי סגן הנשיא, כב' השופט שפסר. עיון בנימוקים מעלה, כי למ.י. מתווסף חשד לביצוע עבירה של מתן שוחד, ולצד המבקש, מוזכרים גם מעורבים רבים נוספים מעיריית ראשון לציון ובעלי עסקים.

27. היתר נוסף לחידוש האזנה סלולרית (צו מספר 1433-08-17) ניתן מיום 1.8.17 ועד ליום 1.10.17 על-ידי סגן הנשיא דאז, כב' השופט שינמן. עיון בנימוקי הבקשה מעלה כי המבקש מוזכר בה, אך לאור ההתפתחויות בחקירה, בשלב זה עולים מעורבים רבים נוספים בדמות אנשי עסקים וגורמים עברייניים (לצד בכירים בעיריית ראשל"צ).

28. ביום 30.8.17 הוגשה בקשה שהכותרת שלה היא "לחידוש היתר" (צו מספר 55045-08-17), כשלמעשה המדובר בבקשה הראשונה להאזנה מיקרופונית למשרדו של מ.י. בחנות רהיטים, והוא ניתן מיום 30.8.17 ועד ליום 30.9.17 על-ידי הנשיא דאז, כב' השופט טל. בנימוקי הבקשה פורטו החשדות נגד מ.י. בנוגע לתיווך לשוחד בין המבקש לבין בעלי אינטרסים אחרים וכן חשדות נוספים כלפי מעורבים אחרים. עוד בנימוקי הבקשה צוין, כי בכוונת היחידה להיערך להתקנה במשרדו של מ.י. בחנות הרהיטים, שם להערכת החוקרים מדברים בהם המעורבים בצורה חופשית ופתוחה, ועל כן התבקש ביצוע האזנה מיקרופונית מסוג וידאו ואודיו.

29. החל מיום 4.9.17 הוגשו לנשיא ולסגניו **"בקשות לסיווג ומיון שיחות אגב אורחא העלולות להיות חסויות"** לפי סעיף 7 לחוק האזנת סתר. ב"כ הפרקליטות מסרה, כי בקשות אלו הוגשו למען הזהירות, ועל אף שהחוק אינו דורש זאת, באישור היועץ המשפטי לממשלה (בהם עיינתי). בבקשות אלו פורטה במפורש תמצית הראיות שנאספה, ובפרט לגבי החשד כי שיחות בין מ.י. לבין המבקש, חבר כנסת, שנקלטו בהאזנה, הן שיחות העשויות להיות רלבנטיות ולהצביע על מעורבותו של המבקש בביצוע עבירות. בפועל, עיון בבקשות ובהחלטות השיפוטיות שניתנו מעלה, כי בהתאם לחוק פעלו על-פי מנגנון דו-שלבי זהיר ומבוקר לפיו, גורמי הסיגנט במשטרה האזינו ותקצרו את השיחות מהן עלה חשד למעורבותו של המבקש בעבירות שוחד ומרמה (כשצוינו מספרי שיחות ספציפיים), אלו הוכנסו למעטפות סגורות, ולאחר מכן התקצירים הועברו לעיון בית-המשפט, אשר נתן הוראות האם להתיר להשתמש בשיחות, אם לאו. מנגנון זה הביא לכך, שבשלב ראשון ניתן היתר לשמיעת השיחות על-ידי גורמי משטרה שלא היו חלק מצוות החקירה; בשלב השני, לאחר סינון השיחות הרלבנטיות ותקצורן על-ידי גורמי הסיגנט, הובאו תקצירי השיחות לבית-המשפט לצורך קבלת היתר לשימוש בשיחות הרלבנטיות לחקירה (ראו בקשות והחלטות מימים 19.9.17, 24.9.17, 8.10.17, 10.10.17, 16.10.17, 22.10.17, 24.10.17, 5.11.17, 19.11.17, 27.11.17, 29.11.17, 25.2.19, 5.3.19, 8.8.19, 29.7.21, 8.8.21).

30. ביום 27.9.17 הוגשה בקשה לחידוש היתר האזנה סלולרית (צו מספר 60345-09-17) שניתן עד ליום 27.11.17 על-ידי סגן הנשיא דאז, כב' השופט שינמן. עיון בנימוקים מעלה סקירה דומה באשר לריבוי המעורבים מולם מתנהל מ.י., ביניהם המבקש, גורמים ספציפיים בעיריית ראשל"צ וקבלנים פרטיים, וכן עולה חשד לגבי שימוש בחשבוניות פיקטיביות לעסקאות שבוצעו לכאורה בחנות הרהיטים.

באותו היום, מתבקש גם חידוש היתר האזנה מיקרופונית למשרדו של מ.י. (צו מספר 60354-09-17) שניתן עד ליום 27.10.17 על-ידי כב' השופט שינמן, כששוב הודגש בבקשה כי ההאזנה המיקרופונית כוללת וידאו ואודיו, והכל במקביל לצו להאזנה סלולרית.

31. היתר נוסף לחידוש האזנה מיקרופונית למשרדו של מ.י. ניתן מיום 25.10.17 עד ליום 25.11.17 (צו מספר 49426-10-17) על-ידי סגן הנשיא, כב' השופט שפסר, כשנימוקי הבקשה דומים, כוללים פירוט עם עיקרי תוצרי האזנת הסתר המעמיקים את החשדות, ושוב דגש על כך שההאזנה המיקרופונית כוללת וידאו ואודיו.

32. היתר אחרון לחידוש האזנה סלולרית (צו מספר 62130-11-17) ניתן מיום 27.11.17 ועד ליום 27.12.17 על-ידי סגן הנשיא דאז, כב' השופט ד"ר פינקלשטיין. ריבוי המעורבים, ביניהם המבקש, מפורטים בבקשה, ונערכת סקירה לקראת המעבר המתוכנן לחקירה גלויה. יצוין, כי בנימוקיו להחלטה, שהיא כאמור לקראת ה"פרוץ", מצוין כב' השופט פינקלשטיין, כי "מ.י. הוא 'החתן הראשי' בפרשה מורכבת ורגישה זו. לאחר עיון בבקשה, שכבר מוכרת לי..."

33. אסיים פרק זה בנתונים שנמסרו על-ידי ב"כ המשיבה בדבר הסיווג הסופי של השיחות. בהאזנת סתר סלולרית למ.י. נקלטו לכל הפחות 19,300 שיחות או מסרונים, מתוכם למעלה מ- 2100 שיחות/מסרונים סווגו כרלבנטיים, ומתוכם כ- 113 בין מ.י. למבקש. למעלה מ- 1050 שיחות/מסרונים סווגו כנוגעים, ומתוכם אחד בין מ.י. למבקש. בהאזנת הסתר המיקרופונית למ.י. נקלטו 133 מפגשים שסווגו כרלבנטיים, מתוכם 39 מפגשים בהם נכח המבקש, ו- 68 מפגשים סווגו כנוגעים, מתוכם מפגש אחד עם המבקש (ראו פסקה 21 לתגובת המאשימה לבקשה לפסילת ראיות).

34. להשלמת התמונה העובדתית אציין, כי על בסיס חומרי החקירה שנאספו במסגרת חקירה זו, לרבות תוצרי האזנות הסתר, המשיבה הגישה שני כתבי-אישום: האחד, נושא תיק זה, הכולל 15 נאשמים נוספים למבקש; כתב-אישום נוסף הוגש לבית-משפט זה ביום 7.12.21 נגד בני עוזיאל, אברהם יצחק וחברות בבעלותם (13611-12-21) בגין עבירות מרמה והלבנת הון.

הפן המשפטי ויישומו: חסינות חבר-כנסת וסעיף 7א לחוק האזנת סתר

35. סעיף 2א' לחוק חסינות ח"כ בא לעגן את חסינותם של חברי-כנסת בפני האזנת סתר. עסקינן בתיקון חקיקה משנת 2005, אשר גובש בעקבות חשיפת כלי התקשורת, במהלך שנת 2002, כי משטרת ישראל ערכה האזנות סתר תוך חריגה מנהלים, בין היתר לאנשים פוליטיים (ראו סקירת השתלשלות האירועים בבג"צ 10243/03 ארדן נגד **ניצב משה מזרחי**, פ"ד נט(2) 306 (2004), בעיקר בעמודים 308 - 310). בדברי ההסבר להצעת החוק (הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 55) (חסינות בפני האזנת סתר), התשס"ה - 2005, פורסם בהצעות חוק הכנסת - 65, מיום 10.1.2005) נאמר, כי: "**לחסינות זו חשיבות לצורך מילוי תפקידם של חברי הכנסת, והיא באה להבטיח כי חברי הכנסת יוכלו לקיים שיחות עם גורמים שונים, ביוזמתם או ביוזמת אחרים, ללא חשש מפני האזנות סתר....**" (שם, בעמ' 84).

עם זאת, אין המדובר בחסינות מוחלטת.

36. החריג הראשון קבוע בסעיף עצמו, אשר קובע מנגנון מיוחד לפיו, שופט בית-המשפט העליון רשאי להתיר בצו האזנת סתר לחבר כנסת, אם שוכנע שיש יסוד לחשד שחבר הכנסת חשוד בביצוע עבירות בטחון, עבירות המתה ועבירות סמים. על הבקשה להיות מוגשת באישור היועץ המשפטי לממשלה.

37. החרג השני, הרלבנטי לענייננו, קבוע בסעיף 7א' לחוק האזנת סתר, אשר כותרת המשנה שלו, כפי שצוטט לעיל, היא "שיחות חסויות בדרך אגב". על-פי אותם דברי הסבר לחוק חסיונות ח"כ, שפירטתי לעיל, חריג זה הוכנס במסגרת אותו תיקון, כשהוצע לתקן את חוק האזנת סתר ולקבוע **כי אם במסגרת האזנת סתר כדין לאדם שאינו חבר הכנסת נקלטה שיחה עם חבר הכנסת, תופסק ההקשבה לשיחה, וחומר ההקלטה יועבר לעיונו של השופט שאישר את ההאזנה...**" (שם, בעמ' 85). סעיף זה קובע, לכן, מנגנון לסינון שיחות שנקלטו באקראי בין ח"כ לבין צד שלישי לו נערכת האזנת סתר כדין.

38. הטענה של המבקש ובאי-כוחו, לפיה המדובר באנומליה חקיקתית, דינה להידחות. עיון באותם דברי הסבר וכן בפרוטוקולים משיבות ועדות הכנסת הרלבנטיות (למשל מימים 2.2.2005 ומיום 1.3.2005) אינו מותיר ספק, כי המדובר בהוראות חוק משלימות, ובהסדר המבחין בין "האזנה יזומה" לחבר כנסת לבין "האזנה אקראית" לאחר שאינו חבר-הכנסת ונתון להאזנת סתר כדין. שתי הוראות החוק פורסמו באותו היום: בספר החוקים 1991 מיום 24.3.2005, פורסם הנוסח של סעיף 2א' לחוק חסיונות ח"כ (בעמ' 260) יחד עם תיקון עקיף לחוק האזנת סתר, בדמות הוספת סעיף 7א' לחוק האזנת סתר (בעמ' 261).

39. אלא, שלשיטת המבקש, גם אם תתקבל האפשרות הפרשנית לפיה סעיף 7א' מהווה מקור נורמטיבי לקבילות השיחות שנערכו בין המבקש לבין מ.י., עדיין אין המדובר בענייננו בשיחה אשר נקלטה באופן אגבי או אקראי, אלא בשיחות מתמשכות בין השניים, מתוך ידיעה ברורה שהמבקש יהיה צד להן. לא לכך נועד סעיף 7א', ואת זאת ניתן ללמוד בעיקר מכותרת הסעיף.

40. טענה זו דינה להידחות אף היא.

41. ראשית, לשאלת פרשנות הסעיף: מלשון הסעיף עצמו, לא ניתן ללמוד כי עסקין בשיחה אקראית, או בשיחה מזדמנת העולה בין חבר-כנסת לבין יעד ההאזנה. ההפך הוא הנכון: בלשון הסעיף עצמו אין זכר למושגים "בדרך אגב" או "באקראי", אלא הוא עוסק בהאזנת סתר שבוצעה כדין לאחר ואין בלשון הסעיף דרישה ל"הפתעה" מצד מבצעי ההאזנה כי חבר-הכנסת ייקלט כאחד הדוברים עם יעד ההאזנה. עם זאת, הסעיף קובע מנגנון מיוחד אותו יש ליישם, אשר יבטיח איזון בין הצורך לגלות את החומר לבין החשש לפגיעה ביכולתו של חבר הכנסת למלא את תפקידו.

42. ב"כ המבקש ביססה את טיעוניה בעניין זה על כותרת סעיף 7א': "שיחות חסויות שנקלטו בדרך אגב". על-פי הגישה המקובלת, כותרת הסעיף, המהווה "אביזר חקיקה" (כלשונו של כב' השופט ברק בספרו **פרשנות במשפט** (פרשנות החקיקה, כרך ב'), נבו הוצאה לאור, מהדורת תשנ"ג-1993, בעמ' 315), תשמש אמת מידה פרשנית אשר ניתן להיזקק לה לשם הבהרת החקיקה עצמה, במקום שלשונה אינה ברורה. עם זאת, בהתנגשות בין החוק לבין "**האביזרים**", יד גוף החוק על העליונה (ראו שם, בעמ' 318). על כן, ככלל, ניתן להניח שכותרת השוליים אינה בעלת משמעות פרשנית מכריעה (ראו והשוו: ע"מ 2894/14 **משה הר שמש עו"ד נגד הממונה על חוק חופש המידע** (10.5.15), בפסקה 15), ובמיוחד בענייננו, כשבלשון החוק קבוע הסדר ברור.

43. הדברים נכונים ביתר שאת כשבוחנים גם את תכלית החקיקה: כאמור, ההסדר המשולב שנחקק בשנת 2005 מטרתו להבטיח את היכולת של נבחר הציבור למלא תפקידים בחופשיות, ללא חשש ומורא. עם זאת, באותו הסדר נקבע חריג, המגדיר את המקרים בהם ראוי להתיר האזנת סתר לחבר-כנסת (ולנבחר ציבור), תוך קביעת מנגנון

קפדני לסינון החומרים, המונעת אפשרות האזנה שרירותית ובלתי מבוקרת לחבר-הכנסת - על-מנת שלא לפגוע בפעילותו הציבורית, אך בד בבד מאפשרת חקירה וגילוי עבירות שיכול ובוצעו על-ידי חברי כנסת (ראו קביעותיו של חברי, כב' השופט לוי, בת.פ. (מחוזי-תל-אביב) 16512-08-17 **פאינה קירשנבאום נגד מדינת ישראל**, החלטה מיום 7.6.18 - להלן: "**עניין קירשנבאום**", בפסקה 23. יצוין, כי החלטה זו ניתנה על רקע טענות דומות מאד לאלו של המבקש, וככלל, מסכימה אני עם קביעותיו של כב' השופט לוי).

44. יוער עוד, כי פרשנות לפיה לא ניתן להאזין באופן רציף ליעד ההאזנה, אשר לעיתים משוחח גם עם חבר-הכנסת - גם אם המדובר בשיחות תכופות, תוביל לתוצאה בלתי רצויה לפיה חברי כנסת יהיו חסינים לחלוטין מפני האזנות סתר לשיחות עם המקורבים אליהם, ומשמעותה המעשית - והלא רצויה - היא הרחבת מעגל הנהנים מחסינות הרבה מעבר לכוונת המחוקק, תוך פגיעה באינטרס הציבורי שעניינו חקירת ומניעת עבירות (ראו שם, בפסקה 25).

45. יישום הכללים הללו לעניינו של המבקש מוביל לקביעה לפיה, אין לפסול את שיחותיו של מ.י. עם המבקש שנקלטו במסגרת האזנת סתר, שכן לא הוכח שאלו הושגו שלא כדין.

46. על-פי התשתית העובדתית שהובאה לעיוני, לא יכולה להיות מחלוקת, כי כל העת הרלבנטית היו כלפי מ.י. חשדות חמורים, עצמאיים, ומסועפים הנוגעים לגורמים רבים, אשר הצדיקו מתן צווי האזנת סתר לטלפון הסלולרי שלו. אמנם, כבר מתחילת הדרך היה ברור לחוקרים, כי עלולות לעלות בעמדת ההאזנה שיחות עם המבקש, אשר הוזכר מלכתחילה כדמות דומיננטית בהתנהלות מול מ.י. עם זאת, מתחילת הפעילות ולאורך כל הדרך, המשטרה מסרה באופן מפורט ובשקיפות מלאה לנשיא ולסגני הנשיא של בית-משפט זה, כי צפויות להיקלט שיחות עם המבקש. יתרה מכך, עם העמקת החקירה והמשך ההאזנות עלה, כי לא מדובר רק בפוטנציאל לכך שייקלטו שיחות עם המבקש, אלא שבפועל נקלטו שיחות כאמור. חלק מהחומרים אף הותרו לשימוש, תוך שבית-המשפט, יחד עם החוקרים - שאף פעלו באישור היועץ המשפטי לממשלה, ובסיוע גורמים חיצוניים לחקירה, נקט במנגנון סינון זהיר וקפדני, על-מנת לשמור על האיזון הנדרש בין האינטרסים השונים ומתוך מודעות מלאה לרגישות הפרשה נוכח כהונתו של המבקש כחבר-כנסת.

47. קבלת גישת ההגנה משמעותה, כי החוקרים יחד עם בית-המשפט, הציגו מציאות פיקטיבית, שלא בתום-לב, כאילו המבקש היה יעד ההאזנה האמיתי. מעבר לעובדה שהמדובר בטענה קשה, שיש לדחותה בשתי ידיים - ובמיוחד לאחר שבשלב זה הוכח כי ההיפך הוא הנכון, הרי שהנתונים מדברים בעד עצמם. אני רואה לנכון לפרט שוב, כי בהאזנת הסתר הסלולרית למ.י. נקלטו לכל הפחות 19,300 שיחות או מסרונים, מתוכם למעלה מ- 2100 שיחות/מסרונים סווגו כרלבנטיים, ומתוכם כ- 113 (בלבד!) בין מ.י. למבקש. למעלה מ- 1050 שיחות/מסרונים סווגו כ"נוגעים", מתוכם אחד בין מ.י. למבקש. בהאזנת הסתר המיקרופונית (מיד אדון בנפרד בטענות ההגנה בהקשר זה) למ.י. נקלטו 133 מפגשים שסווגו כרלבנטיים, מתוכם 39 מפגשים בהם נכח המבקש. 68 מפגשים סווגו כ"נוגעים", מתוכם מפגש אחד עם המבקש.

48. לאור כל האמור לעיל, בקשת ההגנה לפסילת תוצרי האזנת הסתר למ.י. שהמבקש היה צד להן לפי סעיף 56א' לפקודת הראיות נדחית, משלא הוכח, כי המדובר בראיות פסולות שהושגו שלא כדין.

הפן המשפטי ויישומו: התייעוד החזותי של ההאזנה המיקרופונית

49. כפי שפורט לעיל, בפרשה זו הוצאו שלושה היתרים להאזנת סתר מיקרופונית למשרדו של מ.י., תוך שבית-המשפט אישר ביצוע האזנה מיקרופונית הכוללת וידאו ואודיו. מבלי להידרש לשאלת היקף הביקורת השיפוטית כשופטת אשר דנה בהליך העיקרי על החלטות השופטים המוסמכים אשר נתנו את הצווים (ראו והשוו לפסקה 12 בהחלטתו של כב' השופט לוי **בעניין קירשנבאום**), הכרעתי תתייחס לטענת ההגנה לפיה המשיבה לא הצביעה על מקור נורמטיבי המסמך לבצע תיעוד חזותי מכוח חוק האזנת סתר.
50. ככל הנראה, קיימות גישות שונות של בתי-המשפט בשאלה אם במסגרת סמכותם לאשר את ההאזנה, רשאים הם גם לאשר את התקנת הציוד לצורך התיעוד החזותי (ראו בדברי ההסבר להצעת חוק האזנת סתר (תיקון מספר 6), התש"ע - 2009, חוברת 455 מיום 15.10.2009, בעמ' 14, כשהמדובר עדיין בהצעת חוק בלבד).
51. לאחר שמיעת טיעוני הצדדים, עיין במסמכים שהוגשו לעיוני ובטיעונים המשלימים, בהצעות חוק רלבנטיות ובדברי ההסבר להן, וכן בפסיקה, אני מקבלת את גישת המדינה לפיה, סעיף 10א' לחוק האזנת סתר, המאפשר לבית-המשפט להתיר "התקנת אמצעים הנדרשים להאזנה", יכול לכלול גם צילום וידאו הנלווה להאזנת הסתר. המדובר באמצעי עזר בו משתמשים, למשל, לצורך זיהוי דוברים או לטובת אבטחת אמצעי ההאזנה.
52. הדברים נכונים במיוחד בעניינו של המבקש, כאשר עסקין בהאזנת נפח במשרדו של מ.י., המצוי בחנות רהיטים (להבדיל ממקום מגורים), אליו נכנסים אנשים רבים ללא תיאום פגישה מראש. בנסיבות אלו, שלא כמו בהאזנת סתר טלפונית, בהאזנת נפח קיים קושי, במקרים רבים, לזהות מי נמצא בחלל המואזן ומשתתף או נוכח בשיחה. זיהוי הדוברים הוא קרדינלי להבנת תוכן השיחה, ובמיוחד בעסק אליו מגיעים אנשים מבלי שצוות החקירה יודע במי המדובר. על כן, בהעדר אמצעי טכנולוגי אחר, התיעוד החזותי לצד האזנת הסתר מהווה אמצעי עזר חיוני לצורך הבטחת זיהוי הדוברים.
53. בנוסף, בעניינו של המבקש, צילום הווידאו אף הבטיח הפעלת המנגנון הזהיר הקבוע בסעיף 7א' לחוק האזנת סתר, שכן עם כניסתו של המבקש למקום ההאזנה הופסקה ההקשבה לשיחות שנקלטו במשרדו של מ.י., בו הותקנה האזנת הנפח.
54. אמנם, כפי שנטען על-ידי ב"כ המבקש, במהלך השנים, ולמצער מאז שנת 2005 (השנה שבה יצא "דו"ח משיח", אליו הפנתה ההגנה) נשמעו קריאות להסדרה מפורשת בחקיקה של התקנת מצלמות אגב התקנת האזנות נפח. עם זאת, חשוב לזכור שחקיקת סעיף 10א' לחוק נעשתה בראי הטכנולוגיה שהיתה קיימת באותו הזמן - בשנת 1995 - במטרה לעגן במפורש בחוק את סמכויות העזר הנדרשות לביצוע האזנת סתר (ראו דברי ההסבר לתיקון בהצעות חוק 2292 מיום 13.7.1994, 544, בעמ' 549). ככלל, ניתן לפרש את החוק באופן שמתאים אותו לשינויים טכנולוגיים ומדעיים, גם אם המחוקק לא חזה שינויים אלה, שכן "**החוק הוא יצור חי, פרשנותו צריכה להיות דינמית, יש להבינו באופן שישתלב במציאות המודרנית ויקדם אותה**" (ע"א 2000/97 **לינדורן נגד קרנית**, פ"ד נה(1) 12, 33, אשר צוטט בע"פ 4039/19 **נחמני נגד מדינת ישראל** (17.3.21), בפסקה 26 לפסק-דינו של כב' השופט עמית. ראו בנוסף, בשינויים המחויבים: בג"צ 8544/20 **חברת מוקד אנוש בע"מ נ' נציב קבילות הציבור למקצועות רפואיים במשרד הבריאות** (16.11.22); דנ"פ 1062/21, דנ"פ 4072/21 **אוריך ואח' נגד מדינת ישראל** (11.1.22), בפסק-דינה של כב' הנשיאה, השופטת חיות. כן ראו: **דו"ח לבדיקת האזנות סתר לתקשורת בין מחשבים** (הידוע כ"דו"ח מררי"), ובמיוחד מעמ' 83, שוב - בשינויים המחויבים).

55. לאור כל האמור לעיל, גם אם יש הרואים צורך בחקיקה עדכנית מפורשת שתסדיר את נושא התייעוד החזותי, הרי שקריאה תכליתית של החוק מביאה לכך שכיום סעיף 10א' משמש כמקור סמכות להתקין תיעוד חזותי כאמצעי עזר להאזנת נפח אשר מבוצעת כדין ובהיתר. כמובן, שעל המשטרה לציין במפורש בבקשה לקבלת היתר להאזנת סתר מיקרופונית שמוגשת לבית-המשפט, כי בכוונתה להתקין גם וידאו, תוך מתן הסבר מפורט של צרכי החקירה - והכל כפי שבוצע באופן מעשי ובדקדקנות בעניינו של מ.י. והמבקש.

56. לאור כל האמור לעיל אני קובעת, כי סעיף 10א' לחוק האזנת סתר משמש מקור נורמטיבי לתייעוד חזותי בזמן האזנת נפח, בכפוף לקיום הליך שקוף לפני הנשיא או סגנו בעת בקשה לקבלת היתר להאזנת סתר מיקרופונית, כפי שאכן נעשה בעניינו.

57. אשר על כן, בקשת ההגנה לפסול את תוצרי האזנת הנפח בדמות התייעוד החזותי בשל העדר מקור נורמטיבי - נדחית גם היא.

58. סוף דבר: אני דוחה את טענות המבקש בנוגע לקבילות השיחות שנקלטו בהאזנת הסתר אשר המבקש היה צד להן, וכן את הטענות בדבר העדר מקור נורמטיבי לתייעוד החזותי שנעשה במסגרת האזנת סתר מיקרופונית.

המזכירות תמציא החלטה זו לב"כ הצדדים לאלתר.

ניתנה היום, י' טבת תשפ"ג, 03 ינואר 2023, בהעדר הצדדים.